

кореспондуються з розумінням права інтелектуальної власності та суб'єктами права інтелектуальної власності за Цивільним кодексом України, оскільки право інтелектуальної власності не може бути усиченим, воно є двокомпонентним та складається з двох нероздільних складових – особистих немайнових прав та майнових прав. Також запропоновані зміни, на думку автора, цілком кореспондуються з гарантіями, що надаються Конституцією України в ст. 41, 54.

Література:

1. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-19>

NUREMBERG PRINCIPLES AS A LEGAL BASIS FOR THE ESTABLISHMENT OF A SPECIAL INTERNATIONAL TRIBUNAL TO PUNISH THE CRIMES OF AGGRESSION AGAINST UKRAINE

НЮРНБЕРЗЬКІ ПРИНЦИПИ ЯК ПРАВОВА ОСНОВА ДЛЯ УТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО МІЖНАРОДНОГО ТРИБУНАЛУ ДЛЯ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Pulypenko V. P.

*Doctor Hab., Associate Professor,
Vice-Rector on Research,
Kyiv University of Law of National
Academy of Sciences of Ukraine,
Affiliated Professor
Kazimieras Simonavicius University
Vilnius, Lithuania*

Пилипенко В. П.

*Заслужений юрист України, доктор
юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного та
приватного права
проректор з наукової роботи,
Київський університет права
Національної академії наук України,
афілійований професор
Університет Казимира
Симонавічуса
м. Вільнюс, Литва
<https://orcid.org/0000-0002-9560-2754>*

У науковому та політико-правовому дискурсі, що сформувався після початку повномасштабної збройної агресії росії проти України, питання створення спеціального міжнародного трибуналу для притягнення до

відповідальності за злочин агресії набуло характеру однієї з центральних проблем сучасної доктрини міжнародного кримінального права. Його актуалізація зумовлена не лише безпрецедентним характером самого акту агресії, але й виявленими структурними обмеженнями чинних інституцій міжнародного кримінального правосуддя.

У межах наукового дискурсу сформувалося кілька основних концептуальних підходів до інституціоналізації відповідальності. Обґрунтовувалася можливість створення трибуналу на підставі резолюції Генеральної Асамблеї ООН, або заснування такого органу на основі багатостороннього договору між державами як гнучкого механізму, здатного обійти право вето Ради Безпеки ООН. Паралельно обґрунтовувалась модель гібридного трибуналу, інтегрованого у національну правову систему України із залученням міжнародного компоненту [2; 3]. Нарешті, в українській правничій доктрині особливу підтримку отримав підхід, заснований на концепції делегованої юрисдикції в рамках Ради Європи, що визнається найбільш збалансованим з точки зору поєднання міжнародної легітимності, інституційної спроможності та дотримання стандартів прав людини [1].

Реакцією міжнародного співтовариства на ці дискусії стало укладення під егідою Ради Європи Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. 25 червня 2025 р. у Страсбурзі підписано відповідну Угоду (ратифікована Законом України № 4518-IX від 15 липня 2025 р.), яка закладає міжнародно-правову основу для формування цього судового механізму [4].

Аналізуючи правовий статус новоствореного міжнародного судового механізму, концептуальне значення має звернення до практики Міжнародного військового трибуналу у Нюрнберзі, адже нюрнберзький процес залишається єдиним історичним прецедентом, у межах якого реалізовано механізм індивідуальної кримінальної відповідальності за розв'язання агресивної війни.

Порівняльний аналіз дозволяє виявити як концептуальні спільні риси, так і принципові відмінності між двома інституціями. До спільних рис належать: новаторський *ad hoc* характер для своєї епохи; виникнення поза традиційними універсальними інституціями міжнародного правосуддя; можливість провадження *in absentia* (у Нюрнберзі цей підхід застосовано щодо М. Бормана, засудженого заочно) [5]; схожий підхід до санкцій (позбавлення волі, штраф, конфіскація майна); відхилення аргументу щодо невідповідності осіб на підставі їхнього офіційного статусу.

Водночас відмінності між трибуналами є принциповими. По-перше, умови виникнення: Нюрнберзький трибунал створено після безумовної

капітуляції Німеччини, коли держави-союзниці здійснювали верховну владу над її територією (правова конструкція Берлінської декларації від 5 червня 1945 р.); натомість Спеціальний трибунал формується в умовах триваючого конфлікту, коли держава-агресор продовжує існувати. По-друге, суб'єкт ініціювання: Нюрнберг – держави-переможниці; новий Трибунал – держава-жертва агресії, що створює принципово новий прецедент у міжнародному кримінальному праві. По-третє, інституційна основа: Нюрнберзький трибунал діяв поза будь-якою постійною організацією; новий Трибунал функціонує під егідою Ради Європи, що вимагає відповідності стандартам ЄКПЛ та практиці ЄСПЛ і суттєво підвищує рівень процесуальних гарантій. По-четверте, темпоральний вимір: Нюрнберг розглядав злочини завершеної війни; новий Трибунал функціонуватиме паралельно з конфліктом, охоплюючи події від 2014 р. По-п'яте, проблема імунітетів, що фактично не стояла перед Нюрнбергом (більшість обвинувачених не перебували на посадах (на відміну від ситуації з рф)), набуває центрального значення для нового механізму.

Нюрнберзький трибунал залишається єдиним прецедентом реалізації індивідуальної кримінальної відповідальності за злочин агресії; незавершеність кодифікації відповідних норм після 1946 р. спричинила формування системного юрисдикційного вакууму, що набув особливої гостроти в контексті агресії росії проти України.

Спільність між Нюрнберзьким трибуналом і новим Трибуналом проявляється у новаторському *ad hoc* характері, позасистемній природі, можливості провадження *in absentia* та визнанні принципу невідворотності відповідальності незалежно від офіційного статусу особи. Принципові відмінності зумовлені умовами виникнення (триваючий конфлікт *vs.* капітуляція агресора), суб'єктом ініціювання (держава-жертва *vs.* держави-переможниці), інституційною основою (Рада Європи зі стандартами ЄКПЛ), темпоральними характеристиками (охоплення подій від 2014 р.) та актуальністю проблеми імунітетів посадових осіб.

Зрештою, Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України має потенціал не лише забезпечити притягнення до відповідальності за конкретний акт агресії, але й здійснити вагомий внесок у розвиток міжнародного кримінального права: конкретизувати зміст злочину агресії, сформувані нові підходи до взаємодії міжнародних і національних механізмів правосуддя та стати важливим чинником у формуванні ефективного стримування потенційних агресорів у майбутньому.

Література:

1. Пилипенко В. Покарання осіб, винних у вчиненні злочину агресії проти України: проблеми міжнародно-правової юрисдикції. *Право України*. 2024. № 2. С. 86–95. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2024-02-086>
2. Цветкова Ю. В. Спеціальний трибунал зі злочину агресії проти України: мета і перспективи створення. *Альманах права*. 2023. Вип. 14. С. 171–176. URL: <https://almanahprava.org/en/assets/images/issues/14/almanah-prava-14-2023.pdf#page=171>
3. Войціховський А. В., Бакумов О. С. Спеціальний міжнародний трибунал із розслідування злочину агресії Росії проти України: правовий аналіз, міжнародна юрисдикція та виклики. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3(102). С. 203–217. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.3.19>
4. Угода між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України : ратифікована Законом України № 4518-IX від 15 липня 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002-25#n492
5. Шуман Є. Так страчували головних нацистських злочинців. *DW*. 2021. 7 червня. URL: <https://www.dw.com/uk/tak-strachували-holovnykh-natsystskykh-zlochynstiv/a-57802914>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-20>

UKRAINE'S POSITION AT WRC-27: SPECTRUM GOVERNANCE AS DE FACTO REGULATORY INTEGRATION WITH THE EU

Pop-Stasiv V. H.

*2nd year Ph.D. candidate of the Department of International Law
Educational and Scientific Institute of International Relations of Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

The ITU World Radiocommunication Conference 2027 (WRC-27), scheduled for Shanghai in October-November 2027, will consider revisions to the Radio Regulations – the binding treaty framework governing the use of the radio-frequency spectrum by all 194 ITU Member States [1]. Three agenda items carry particular significance for Ukraine: Agenda Item 1.5 on unauthorised non-geostationary satellite (NGSO) earth-station operations and territorial exclusion from service areas; Agenda Item 1.7 on possible IMT